

cere potest, quod sacerdos pro hac benedictione ad domum mulieris accedat. Sic plura particularia ritualia expresse prohibent, ne domi aut alibi fiat, quacumque mulier infirmitate detineatur etiamsi mortis immineat periculum; et præscribunt, ut differatur purificatio, donec mulier utcumque restituta, ecclesiam ingredi possit. Unde si aliqua ritualia aut consuetudo aliter permittant, hæc permissio non est extendenda, sed potius, quantum prudenter potest, restringenda.

289. Pro hac cæremonia sacerdos induitur superpelliceo et stola alba, quia color albus usurpatur in festo purificationis B. Mariæ Virginis, in cuius memoriam hæc benedictio suscipitur.

2° Mulier expectat ad fores seu ostium ecclesiæ in signum humilitatis, se indignam declarans, ut ecclesiam ingrediatur, antequam per sacerdotem introducatur. Si mulier sit adeo debilis, ut foris expectare nequeat, intra ecclesiam ad ostium se sistere potest; si autem habeatur atrium commodum, ibidem expectare debet. Licet enim actus sit liber, quoties tamen fit, fieri debet, saltem in quantum potest, juxta normam ab Ecclesia probatam (1).

3. Expectat genuflexa, et manet genuflexa, donec stola porrigatur, ut introducatur.

4. Defert candelam accensam, in memoriam festi purificationis, cujus processio fit cum candelis accensis.

5. Utraque aspersio mulieris cum aqua benedicta fit in modum crucis. scilicet: 1° in medio, 2° a dextris mulieris, 3° ab ejus sinistris; ad priorem autem initio cæremoniae nihil dicitur, quia in rituali nihil præscribitur.

6. Sacerdos in manum dextram mulieris porrigit extremitatem stolæ ad honestiorem introductionem, quia minus decet manu mulierem inducere; porrigitur autem sinistra pars stolæ, quia sic facilius a muliere dextra tenetur, et sacerdos præeundo tanquam dignior a dextris incedere potest.

7. Sacerdos mulierem ducit ad altare vel ss. Sacramenti vel B. Mariæ Virg. vel ad aliud altare proximum (2). Ibidem

(1) Baruffaldus tit. 43, n. 24; Cavalieri tom. 4, c. 13, dec. 5, n. 6.

(2) Cavalieri loco cit. n. 8.

mulier genuflectit, et sacerdos cum debitis reverentiis suppedaneum ascendens, se sistit, non in medio ante altare, præcipue si detur tabernaculum ss. Sacramenti, sed aliquantulum versus cornu epistolæ vel evangelii, et conversus ad mulierem, præscriptas preces recitat; ad *Pater noster* ad altare se vertere potest, sed genuflectere non debet.

8. Si mulieres imitantes B. Mariam Virginem, quæ obtulit par turturum aut duos pullos columbarum, quid nomine eleemosynæ aut devotionis studio offerre soleant; laudabilis hæc servanda est consuetudo.

9. Si missa petatur, occasione benedictionis mulieris, celebrari nequit missa festi purificationis (1), sed si de B. Maria Virgine celebranda sit, assumenda est una ex quinque votivis B. M. V. in fine missalis pro diversitate temporis assignata. Hæc tamen missa nullo gaudet privilegio, et tantum dici potest, dum votiva privata permittitur.

DE BENEDITIONIBUS.

290. Benedictio est cæremonia ecclesiastica, qua per invocationem divini nominis aliquid boni confertur vel postulatur (2).

Alia de præcepto sunt benedicenda, ut paramenta sacerdotalia, ecclesia, cœmeterium, etc. alia autem, ut domus, navis, panis, fructus, etc. de convenientia tantum ob multiplices fructus inde provenientes in salutem animarum et corporum (3). Similiter cruces etiam altarium et processionum non sunt benedicendæ de præcepto (4). Aliqui censent imagines necessario esse benedicendas (5); si autem cruces convenienter tantum benedicantur, non apparet ratio, quare imagines necessario forent benedicendæ (6).

(1) S. R. C. 12 Mart. 1678, n. 2710-2859, 8; 22 Dec. 1753, n. 4088-4237, 5.

(2) Ita Quarti de benedictionibus, tit. 1, s. 1, dub. 2.

(3) Vid. Quarti ibidem sect. 5.

(4) S. R. C. 12 Jul. 1704, n. 3548-3697, 1.

(5) Baruffaldus, tit. 70, n. 5 et 6; Catalanus in rit. tit. 8, c. 27, n. 15.

(6) Cavalieri tom. 4, decr. 188.

291. Benedictiones dividuntur : 1° in episcopales et sacerdotales.

2. In reservatas et non reservatas. Plures reservantur Episcopis, aliquæ parochis, aliæ autem non reservantur, et ab omnibus sacerdotibus fieri possunt.

3. In verbales et reales. Illæ solis verbis, et hæ etiam sacra unctione perficiuntur.

4. In solemnes et simplices seu privatas. Solemnes fiunt majori apparatu et pluribus adhibitis ministris, ut benedictio palmarum; simplices autem fiunt sine apparatu, a solo sacerdote cum unico ministro, ut benedictio aquæ.

5. In constitutivas et invocativas. Constitutivæ sunt, quibus personæ seu res constituuntur sacræ et religiosæ, adeo ut eum statum deinceps non mutant, et ad usus profanos amplius converti nequeant. Ita benedicuntur ecclesiæ, altaria, calices, paramenta sacerdotalia. Invocativæ sunt, quibus non confertur esse sacrum, sed applicatur munimem extrinsecum divinæ protectionis in salutem animæ et corporis. Sic benedicuntur fideles in fine missæ, item res comestibiles, domus, naves, etc. Benedictiones constitutivæ non repetuntur, quia benedictio perseverat, quamdiu res in eodem statu permanet; benedictiones autem invocativæ super eadem re iterari possunt, sicut fideles in fine missæ quotidie benedicuntur.

DE MINISTRO BENEDICTIONIS, EJUS FORMA ET MATERIE
PRÆSENTIA.

292. Ad benedictionem requiruntur : 1° minister competens, 2° forma seu preces ab Ecclesia præscriptæ, et 3° materiæ præsentia.

1. De ministro rituale Romanum præscribit : « Noverit » sacerdos, quarum rerum benedictiones ad ipsum, et quæ » ad Episcopum suo jure pertineant, ne majoris dignitatis » munera temere, aut imperite unquam usurpet propria » auctoritate. » Quælibet namque benedictio nec valide nec licite fieri potest nisi ab eo, qui ad tale munus designatur

ab Ecclesia (1) : quod certo verum est de benedictione, ad quam benedicens delegari non potest; si autem benedicens delegari queat, benedictio quidem est illicita, idcirco tamen non semper invalida (2). Quantum peccet, qui usurpat munus benedicendi, vide apud Quarti (3) et Baruffaldum (4).

2. Episcopis propriæ sunt benedictiones, in quibus intervenit sacra unctio, et præterea iisdem reservatæ sunt benedictiones sacerdotalium indumentorum, mapparum, corporalium, tabernaculi, novæ crucis, imaginum; item benedictiones primarii lapidis, ecclesiæ, cœmeterii, juxta rubricas missalis et ritualis Romani, in quibus hæ omnes dicuntur faciendæ ab episcopis vel aliis specialem facultatem habentibus.

Notandum tamen est, solam solemnem crucis et imaginum benedictionem reservatam esse Episcopis, quæ fit publice, cum concursu populi, cum solemnitate, cantu, pluribus ministris, etc. non autem privatam, quæ fit absque prædicto apparatu a solo sacerdote cum unico ministro (5).

Notandum quoad delegationem. Certum est, Episcopum suo jure posse delegare simplicem etiam sacerdotem ad benedictionem primarii lapidis ecclesiæ ædificandæ, novæ ecclesiæ seu oratorii publici, novi cœmeterii, item ad reconciliandam ecclesiam nondum consecratam, nec non cœmeterium violatum, quia hæc facultas delegandi in rituali romano specialiter exprimitur; certum etiam est, Episcopum sive ex jure ordinario sive ex consuetudine omnes benedictiones descriptas in Rituali Romano et reservatas, in quibus non intervenit sacra unctio, ut benedictionem indumentorum sacerdotalium, mapparum, corporalium, tabernaculi, bene-

(1) Ita Quarti de benedict. tit. 1, sect. IV, dub. 2; Baruffaldus tit. 44, n. 18; Catalanus in Rit. Rom. tom. 2, tit. 8, c. 1, § 1, n. 1; Fornici, p. 4, c. 2.

(2) S. R. C. 27 Aug. 1707, n. 3626-3775; Bouvry p. 4, s. 2, § 1.

(3) Loco cit. dub. 10.

(4) Loco cit. n. 27.

(5) S. R. C. 12 Jul. 1704, n. 3548-3697, 2; S. C. Indulg. 7 Jan. 1843, n. 544, 1; Cavalieri tom. IV, dec. 188; J. B. C. Pascal Lit. cath. *Croix* § III; contra Quarti de bened. tit. 3, s. 14, dub. 1.

dictionem solemnem crucis et imaginum, sacerdotibus delegare non posse (1). Episcopi tamen Belgii specialem habere solent facultatem delegandi simplicibus sacerdotibus potestatem benedicendi paramenta et alia utensilia ad sacrificium missæ necessaria, ubi sacra non intervenit unctio.

3° Aliæ benedictiones, quæ in missali et rituali Romano habentur, a benedictione aquæ usque ad benedictiones ab Episcopis vel aliis facultatem habentibus faciendas, ut agni, candelarum, etc. a simplici sacerdote sine delegatione Episcopi fieri possunt. Quædam tamen ex illis sunt de jure parochi, ita ut alii sacerdoti non nisi cum licentia et consensu parochi sint permissæ.

De jure parochi est benedictio nuptiarum, mulieris post partum, domorum in sabbato sancto (2); similiter benedictio communis super fruges, et agrorum, saltem si solemniter fiat (3); item forte benedictio domorum alio tempore extra sabbatum sanctum facienda, quia in rituali Romano pro hac benedictione fit mentio parochi; hoc tamen Cavalieri negat (4).

Reliquæ benedictiones existentes in missali et rituali Romano scilicet aquæ, agni, ovorum, panis, novorum fructuum, ad quodcumque comestibile, candelarum extra diem purificationis, loci, domus novæ, thalami, novæ navis, peregrinorum, et olei simplicis non sunt de juribus mere parochialibus (5), et a quolibet sacerdote et quocumque tempore fieri possunt (6). Notandum tamen est: 1° has benedictiones non esse faciendas in alterius ecclesia, neque in capellis vel oratoriis ecclesiæ annexis, rectore invito vel contradicente (7); 2° illas faciendas

(1) S. R. C. 2 Ap. 1875, n. 5596.

(2) Cavalieri tom. IV, dec. 381 et 382; Baruffaldus tit. 47, n. 1.

(3) S. R. C. 5 Octob. 1686, n. 2975-3124; 9 Maji 1705, n. 3573-3722, 1; Baruffaldus tit. 53, n. 10.

(4) Tom. IV, dec. 383, 1.

(5) S. R. C. 12 Jan. 1704, n. 3521-3670, 5 et 6; Cavalieri tom. 4, dec. 386.

(6) Cavalieri tom. 4, dec. 385, n. 5; Gavantus tom. 1, p. 4, tit. 19, n. 1; Baruffaldus tit. 44, n. 24.

(7) S. R. C. 6 Ap. 1658, n. 1740-1887, et 22 Nov. 1659, n. 1857-2004.

non esse publice et solemniter in locis alterius jurisdictionis; et 3° servandas esse conventiones, constitutiones synodales, et immemorabiles consuetudines contrarias (1).

Quoad varias benedictiones, quæ habentur in appendice ad rituale Romanum, attendendum est, num sint propriæ regularibus ordinibus, num sint reservatæ vel non; et si reservatæ sint, an requiratur licentia Episcopi vel Sedis Apostolicæ.

293. Ad benedictionem requiritur forma, seu preces cum ritibus ab Ecclesia præscriptæ, ita ut, si orationes et signa ab Ecclesia præscripta ad res benedicendas, omittantur vel ita mutantur, ut destruatur significatio principalis quoad præcipuos effectus ab Ecclesia intentos, nulla sit benedictio (2).

In benedictionibus tantum utendum est missali et rituali Romano, non autem aliis libris, licet approbatis a locorum Ordinariis, nisi missali et rituali Romano sint conformes (3), nec aliæ formulæ benedictionum sunt adhibendæ, dum non constat, eas a S. R. Congregatione fuisse approbatas: per decreta enim de libris prohibitis, nec in indice nominatim expressis § IV, n. 1, prohibentur *benedictiones omnes ecclesiasticæ, nisi approbatæ fuerint a Sacra Rituum Congregatione* (4).

Pro omnibus rebus, de quibus specialis benedictio non habetur in rituali Romano, a quovis sacerdote adhiberi potest *Benedictio ad omnia*, quæ ponitur in appendice ad rituale.

Ad benedicendas cruces, numismata et rosaria seu coronas cum applicatione indulgentiarum sufficit signum crucis manu efformare super res benedicendas absque pronuntiatione formulæ benedictionis et sine aspersione aquæ benedictæ, sive in indulto existat clausula: *In forma Ecclesiæ con-*

(1) Vid. dec. S. R. C. 12 Jan. 1704, n. 3521-3670 in fine.

(2) Fornici p. 4, cap. 2.

(3) S. R. C. 7 Ap. 1832, n. 4532-4681, 5.

(4) S. R. C. 23 Maji 1855, n. 4599-4748, 9; Bened. XIV Bull. tom. 1, Constit. 89, *Inter omnigenas* § 18; Baruffaldus tit. 44, n. 9, 10, 34, 35, 50 et 51; Catalanus in rit. Rom. tom. 2, tit. 8, c. 1, n. 3; Fornici p. 4, c. 1 et 2; *Mélanges théol.* sér. 2, fol. 628, VII.

sueta, sive non (1), exceptis tamen rosariis s. Dominici et coronis septem dolorum B. M. V. pro quibus benedicendis peculiaris forma ex præscripto servanda est (2).

294. Ad benedictionem requiritur materiæ benedicendæ præsentia, ut liquet tum ex orationibus, in quibus sermo semper dirigitur ad res præsentis per pronomina, quæ solum cadunt super res præsentis; tum ex signationibus, aspersione et incensatione, quæ super solam materiam præsentem fieri possunt: ita ut si materia præsentis non fuerit, nec orationes ecclesiæ, nec signa crucis, aspersione et incensatio ad eam extendantur. Cum autem hæc ad benedictionem necessaria sint, sequitur, materiam, quæ præsentis non est, etiam non benedici, non obstante benedicentis intentione eandem benedicendi, quia sola intentio benedictionem efficere non potest. Ad valorem tamen benedictionis præsentia moralis sufficit. Quousque autem hæc extendatur, generali regula definiri non potest. Clarum videtur, populi assistentiam et rerum benedicendarum præsentiam æquiparari non posse; populus enim congregatus unum corpus efficit, res autem benedicendæ non ita uniuntur, neque unum quid efformant. Certum etiam est a benedicente non benedici res quæ in sacculis vel sub vestimentis retinentur, neque quæ inter populi assistentis multitudinem quasi absconduntur, aut quæ a benedicente nec videri, nec in se aut alio continente ordinario demonstrari possunt. Quarti (3) requirit, ut res benedicendæ sint coram benedicente intra viginti passus; alii (4) docent sufficere propinquitatem viginti aut triginta passuum; quanta autem propinquitas sufficiat, dubium est, et ex morali prudentum iudicio pendet (5).

(1) S. C. Indulg. 14 Ap. 1840, et 7 Januarii 1843, apud Prinzivalli n. 500, 5 et n. 544.

(2) S. C. Indulg. 29 Feb. 1864, in Actis s. Sedis, vol. 1, fol. 554-557.

(3) De benedictionibus n. 12.

(4) Apud s. Alph. de Ligorio theol. mor. lib. 6, n. 213.

(5) Ita Busenbaum ibidem apud s. Alph. de Ligorio.

CÆREMONIÆ BENEDITIONUM.

295. 1. Ecclesia proprius benedictionum locus est, licet non necessario omnium; nam certarum rerum, ut aquæ, paramentorum sacerdotalium et similium benedictiones ex causa rationabili fieri possunt in loco profano seu honesto.

2. In benedictionibus, quæ fiunt in altari, sacerdos utitur pluviali, et ubi pluviale haberi non potest, stat sine planeta et manipulo, cum alba et stola (1). Hoc tamen intelligendum est de benedictionibus solemnibus candelarum, cinerum et palmarum; in omni enim alia benedictione ad altare, postquam immediate sequitur missa, adhibet albam, stolam et casulam (2). In omni autem alia benedictione extra missam sacerdos juxta rituale saltem superpelliceo et stola pro ratione temporis seu coloris officii diei uti debet, nisi aliter in propriis locis quoad colorem notetur (3).

3. In benedictionibus cinerum, palmarum et candelarum candelæ altaris accendendæ sunt: pro aliis autem benedictionibus cereorum nullibi fit mentio, et proinde non requiruntur.

4. Res benedicendæ, ut paramenta sacerdotalia, super altare poni possunt, sed non esculenta, vestes monialium, enses, vexilla, candelæ et alia ejusmodi, quæ collocanda sunt super mensam opportuno loco paratam, ut in medio ante altare vel ad cornu epistolæ (4).

5. Omnis benedictio fieri debet stando et aperto capite ac manibus junctis, nisi liber teneatur, eas non disjungendo ad *Dominus vobiscum* et *Oremus*, sed caput tantum cruci inclinando ad *Oremus*, et ss. nomen *Jesu*. Sacerdos in principio cujusque benedictionis dicit *Adjutorium nostrum* se signando (5), et *Dominus vobiscum* sed numquam se ver-

(1) Rub. gen. missalis tit. XIX, n. 3 et 4.

(2) S. R. C. 31 Aug. 1867, n. 5382, IV et V.

(3) Vid. tom. 1, n. 152.

(4) Baruffaldus tit. 44, n. 52.

(5) Bissus B, n. 91, § 8.

tendo ad populum. Si benedictio fiat ad altare, omnia recitantur ad cornu epistolæ, et dum res benedicendæ signantur, sinistra super altare deponitur (1).

6. Res benedicendæ sunt aspergendæ ob magnas et plures aquæ benedictæ virtutes. Hæc aspersio cum precibus ad benedictionem ut causa efficiens benedictionis concurrat, quia res precibus et simul aspersione benedicuntur. Quamvis conveniat ut res aqua benedicta physice tangantur, non oportet tamen ut quælibet in particulari tangatur (2). In quibusdam benedictionibus, sed tantum ubi notatum fuerit, incensatio fieri debet, tum quia, cum res per benedictionem jam sacra sit, honor incensi ei convenit; tum in symbolum benedictionum, quæ nobis ab ea proveniunt. Aspergendo et incensando nihil est dicendum, ut hoc loco in rituali dicitur, nisi notetur, prout in benedictione cinerum, palmarum, et candelarum in die purificationis. Aspersio et incensatio ter fieri debent, scilicet: 1° in medio rei benedicendæ, 2° a dextris rei, et 3° a sinistris ejus.

NOTANDA CIRCA PARTICULARES ET SIMPLICES BENEDICTIONES.

296. 1. Triplex vel quadruplex in ecclesia adhibetur benedictio aquæ: 1^a communis de qua hoc loco in rituali et in fine missalis, 2^a in benedictione fontis baptismalis in sabbatis paschatis et pentecostes; 3^a in benedictione fontis baptismalis extra prædicta sabbata, cum aqua fontis defecerit, aut corrupta fuerit; 4^a in consecratione ecclesiæ et altaris.

2. Benedictiones esculentorum, agni, ovorum, panis, etc. quæ in rituali et in fine missalis assignantur, præcipue inserviunt pro die paschatis, ut in hac die nihil sumatur, nisi prius benedictum (3); quocumque tamen alio tempore etiam fieri possunt. Pro benedictione panis tempore paschali prior

(1) Bauldry p. 2, c. 20, n. 7.

(2) Baruffaldus tit. 44, n. 39.

(3) Baruffaldus tit. 56, n. 2, et seq.

videtur adhibenda, et posterior alio tempore (1). Quamvis benedictiones missalis et ritualis Romani ad esculenta tantum spectare videantur, potulenta tamen benedici possunt, adhibendo benedictionem pro quocumque comestibili (2).

3. Quatuor in rituali Romano assignantur benedictiones domorum: 1^a in sabbato sancto cum aqua e fonte baptismali ante infusionem sacrorum oleorum desumpta; 2^a alio quocumque tempore faciendâ ad libitum postulantis; 3^a pro nova domo; 4^a pro loco vel domo, ut ex oratione patet. Hæc tamen quarta specialiter instituta videtur, ut pro particulari alicujus domus loco adhibeatur; et pro toto etiam aliquo territorio, districtu aut communitate adhiberi potest (3). Benedictio domus in sabbato sancto singulis annis repeti potest; item secunda et quarta supradictæ iterari possunt, quoties opportunum videtur, sicut homines in missa sæpius benedicuntur, et aqua benedicta asperguntur.

4. Benedictio novæ crucis, quæ in rituali Romano assignatur, in benedictione solius crucis sine imagine Crucifixi adhibenda est; et si imago Crucifixi apponatur, sumenda est benedictio sequens pro imaginibus (4).

BENEDICTIO PEREGRINORUM.

297. Peregrini sunt, qui devotionis gratia proficiscuntur ad locum, in quo aliquod sanctuarium adest, seu in quo sacra imago portentosa vel corpus alicujus Sancti colitur (5).

Hæc benedictio dari potest in omnibus casibus, in quibus devota peregrinatio instituitur, non tantum ad sacrum Domini sepulchrum, ad limina Apostolorum, ad domum Laurentanam, etc. sed ad alia quoque sanctuaria, v. g. B. M. V.

(1) Baruffaldus tit. 59 et 60.

(2) Baruffaldus tit. 56, n. 6, et tit. 62, n. 2.

(3) Cavalieri tom. 4, cap. 24, dec. 4, n. 5.

(4) Baruffaldus tit. 69, n. 3; Cavalieri tom. 4, dec. 188, n. 4.

(5) Baruffaldus tit. 54, n. 1 et 8.

Aspricollensis et similia. Hæc enim benedictio fere eadem est ac itinerarium clericorum, quod laudabiliter quidem recitatur, quandocumque clericus itineri se accingit; ergo similiter dicendum est, benedictionem peregrinorum imperiri posse, quandocumque pia instituitur peregrinatio; nihil enim in ejus ritibus et precibus occurrit, quod eam dandam impediret, quotiescumque talis peregrinatio saltem processionaliter peragitur. In hujus benedictionis rubricis quidem patentes seu commendatitiæ litteræ aliaque præscribuntur, quæ solos peregrinantes ad sepulchrum Domini, ad limina Apostolorum, etc. respicere videntur, hæc autem directionis et instructionis gratia ita tantum statuuntur, quatenus hi iisdem indigent, non autem quatenus his solis ipsa benedictio impertienda est. Item etsi peregrinantes sacram communionem in missa non suscipiant, benedictio tamen fieri potest, sicut nuptiæ benedicuntur, quamvis sponsi communionem in missa præscriptam non recipiant.

In missa, si celebretur alia quam votiva *pro peregrinantibus vel iter agentibus*, additur oratio ex hac missa *pro peregrinantibus* eodem modo ac ordinaria oratio imperata.

Expleta missa, sacerdos benedictionem impertit missalibus adhuc indutus paramentis, sicut post missam eodem modo sacram communionem distribuit, et reliquias venerandas præbet; si autem alio tempore hæc benedictio danda foret, superpelliceo et stola induitur (1).

Sacerdos super peregrinantes ante altare genuflexos, stans recitat antiphonam *In viam, Benedictus*, versus et orationes. Finitis orationibus se vertit ad peregrinantes, et dicens *Pax et benedictio*, dat benedictionem ut in fine missæ. Deinde illos more solito aqua benedicta aspergit.

Simili fere modo fit benedictio peregrinorum post reditum.

De benedictione sacerdotalium indumentorum vide tom. 1, n. 168 et seq.

(1) Castaldus lib. 2, s. XI, c. 3, n. 3; Baruffaldus tit. 54, n. 31; Fornici p. 4, c. 7.

RITUS BENEDICENDI, ET IMPONENDI PRIMARIUM LAPIDEM PRO ECCLESIA ÆDIFICANDA, SERVANDUS A SACERDOTE FACULTATEM HABENTE AB EPISCOPO.

298. 1. Primarius lapis benedicendus et ponendus est ante inchoatam ecclesiæ ædificationem, ut patet : 1° ex significatione primarii lapidis, qui primum denotat lapidem in ecclesiæ ædificatione ponendum; 2° ex orationibus hujus benedictionis, in quibus innuitur, ædificationem per hanc cæremoniam inchoari; 3° ex fine hujus benedictionis, qui est, ut ædificatio sacri ædificii sacrum quoque initium habeat, cum Dei benedictione incipiatur, et prosperum successum consequatur; 4° ex eo, quod primarius lapis ponendus sit in fundamento, quod denotat, fundamenta nondum esse constructa. Quapropter Pontificale præcipit, ut « nemo ecclesiam ædificet, priusquam... lapis primarius in fundamento » ponatur. »

2. Pridie, quam primarius lapis benedicatur, ipse benedicens vel alius sacerdos figit crucem in loco, ubi altare majus esse debet. Oportet, ut hæc crux sit lignea ad imitationem dominicæ crucis, et talis magnitudinis, ut in competente distantia conspici possit, sed tantum levis, ut a sacerdote facile plantari queat (1). An qui crucem plantat, sacris vestibus indutus esse debeat, rubrica non exprimit; sed cum id muneris sacerdoti committat, saltem superpelliceo et stola alba vel violacea induendus esse videtur (2).

3. Die post quam crux plantata est, lapis benedicendus est, nisi pluvia vel aliud magnum obstet incommodum. Non refert, an dies sit ferialis vel festivus, quia talis actio opus servile non censetur. Fieri potest ante vel post meridiem, sed congruenter ante meridiem (3).

4. Lapis primarius debet esse : 1° quadratus et angularis, sic ut habeat quatuor latera æqualia, et totidem angulos

(1) Baruffaldus tit. 71, n. 14.

(2) Cavalieri tom. IV, dec. 189, n. 2.

(3) Baruffaldus loco cit. n. 21 et seq.